

ירושלים, ד' בכסלו תשס"ו

5 בדצמבר 2005

חוזר מס' ח-06 - 2175

(9620.doc)

לכבוד
התאגידים הבנקאיים

הנדון: אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (SOX Act 404)

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בחוזר מס' ח-2143-06 מיום 15.11.04 קבע המפקח על הבנקים את נוסח ההצהרות לגבי הגילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגיד בנקאי המבוסס על ההוראה של רשות ניירות ערך בארה"ב (להלן ה-SEC) בדבר "אחריות ההנהלה על בקרה פנימית על דיווח כספי והצהרה לגבי גילוי בדוחות תקופתיים מכוח חוק ניירות ערך":

"Management's Reports on Internal Control Over Financial Reporting
and Certification of Disclosure in Exchange Act Periodic Reports"

חוזר המפקח אימץ את דרישות סעיף 302 של חוק סרבנס-אוקסלי (SOX Act). בדוח של תאגיד בנקאי לתקופות המסתיימות ביום 30.06.05 ואילך תיכללנה ההצהרות בהתאם לסעיף זה.

2. בחוזר זה מפורטות הוראות שמיועדות ליישם את דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act (להלן: סעיף 404). בהתייחס לסעיף 404, נקבעו על-ידי ה-SEC ועל ידי ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר (attestation report) לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

3. תקנות ה-SEC אשר נועדו ליישם את דרישות סעיף 404, מתקנות גם את נוסח ההצהרה לפי סעיף 302 ל-SOX Act, אשר אומץ בחוזר מס' ח-2143-06 מיום 15.11.04. לפיכך, בעתיד תועבר בנפרד התייחסותינו לתיקון נוסח ההצהרה האמורה ולתיקון מתכונת הגילוי בדוח של תאגיד בנקאי, בשל תיקון נוסח ההצהרה האמורה.

4. לאור האמור לעיל, ולאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות ועם ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים, החלטתי לאמץ את דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act, כמפורט להלן.

עיקרי ההוראה

5. תאגידי בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act, וכן את הוראות ה-SEC¹ שפורסמו מכוחו.

6. סעיף 404 ל-SOX Act קובע כי:

(א) ה-SEC תקבע כללים שיחייבו לכלול בכל דוח שנתי דוח בקרה פנימית (an internal control report) אשר בו תיכלל:

(1) הצהרה על אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי; וכן

(2) הערכה לתום שנת הכספים האחרונה של התאגיד, של יעילות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של התאגיד על דיווח כספי.

(ב) בהתייחס להערכת הבקרה הפנימית הנדרשת כאמור בסעיף קטן (א), כל רואה חשבון מבקר המכין וממציא חוות דעת על הדוחות הכספיים של התאגיד, ימציא חוות דעת על ההערכה שבוצעה על ידי הנהלת התאגיד. חוות דעת הנערכת בהתאם לסעיף זה תיעשה בהתאם לתקנים המתייחסים לחוות דעת כאמור שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-PCAOB. חוות דעת כאמור לא תהיה במסגרת התקשרות שונה מההתקשרות למתן חוות דעת על הדוחות הכספיים.

7. בהוראות ה-SEC נקבע, כי בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על-פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, וכן צוין כי מודל ה-COSO המגדיר בקרה פנימית עונה על דרישותיה ויכול לשמש את התאגידיים כאמת מידה לצורך הערכת הבקרה הפנימית. כפי שנקבע על ידי ה-SEC, גם אנו סבורים שמודל ה-COSO עונה על הדרישות, ויכול לשמש את התאגידיים הבנקאים בישראל לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

8. יישום דרישות הוראתנו מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית של בקרות פנימיות בתאגיד הבנקאי, כאשר הליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את התאגיד הבנקאי להיערך ולקבוע שלבים ויעדי בנייה עד ליישומן המלא.

9. לוח הזמנים ליישום ההוראה:

(א) עד ליום פרסום הדוח לרבעון הראשון לשנת 2006 יש להשלים את ההיערכות המקדימה לביצוע הפרויקט: תכנון הפרויקט (בבנק ובחברות הבנות) - מינוי צוות היגוי, מינוי צוות לפרויקט, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה, מטרותיה, תוצרי בנייה, קביעת מתודולוגיה, זיהוי חומרות ותוכנות שיעשה בהן שימוש, קביעת תוכניות עבודה, תקציבים, בניית תוכנית להכשרת עובדים, דרכי תקשורת בין הגורמים השונים וכיו"ב.

¹ <http://www.sec.gov/rules/final/33-8238.htm>

(ב) אנו מצפים שהתאגיד הבנקאי ישלים את הפרויקט במחצית הראשונה של שנת 2008, כך שביקורת רואה החשבון המבקר תחל לכל המאוחר בחודש 6/08 ותסתיים עד למועד הדיווח (31.12.08).

(ג) הצהרת ההנהלה וחוות דעת של רואה החשבון המבקר: בדוח השנתי של התאגיד הבנקאי לשנה שמסתיימת ביום 31.12.08 תיכלל הצהרת ההנהלה באשר לאחריותה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ובדוחות הכספיים תיכלל חוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. נוסח הצהרת ההנהלה על הבקרה הפנימית ונוסח חוות הדעת של רואה החשבון המבקר יועברו בנפרד.

10. השלבים ויעדי הביניים של הפרויקט אפשר ויכללו:

(א) זיהוי חשבונות ותהליכים עסקיים מהותיים - זיהוי בקורות פנימיות רלוונטיות לסיכונים הקשורים לדיווח כספי ולגילוי נאות. שלב זה כולל מיפוי של יחידות עסקיות מהותיות וכן חשבונות ותהליכים עסקיים מהותיים לדיווח הכספי. הדבר יסייע לקביעת סדרי עדיפויות ומיקוד בעת הקצאת המשאבים והמאמצים.

(ב) תיעוד תהליכים, הערכת סיכונים ובקורות קיימות - מיפוי הסיכונים והבקורות הפנימיות הקיימות ברמת התהליכים והעסקאות.

(ג) הערכת אפקטיביות הבקורות - תוך תיעוד בדיקות של אפקטיביות הבקורות.

(ד) ניתוח פערים קיימים אל מול מודל הבקרה הפנימית (COSO).

(ה) תיקון ליקויים - בהתאם להערכת המצב לפי מודל ה-COSO, ייקבעו לוחות זמנים וסדרי עדיפויות לתיקון הליקויים ותכנון הפעילות המתקנת. ימונו אחראים לתיקון הליקויים.

נציין, כי שלבי הביניים המפורטים לעיל, מהווים מתווה טנטטיבי כללי, אשר ייתכן שישתנה, יעודכן ויפורט בהמשך - עם התקדמות התהליך, על סמך הניסיון שיצטבר בתאגידים הבנקאיים ובפיקוח על הבנקים. בכוונתנו לפרסם בעתיד הנחיות לאימוץ מסגרת בקרה פנימית בתאגיד בנקאי, על פי עקרונות מודל ה-COSO.

11. ביום 9.3.04 פרסמה ה-PCAOB² תקן ביקורת מספר 2 בדבר "ביקורת על הבקרה הפנימית של דיווח כספי המבוצעת בהקשר לביקורת דוחות כספיים"

"An Audit of Internal Control Over Financial Reporting Performed in Conjunction With An Audit of Financial Statements"

בעבודת הביקורת, רואי החשבון המבקרים של תאגידים בנקאיים יישמו את תקן הביקורת האמור בהתאמות הנדרשות לפי החוקים והתקנות החלים על הביקורת בתאגידים בנקאיים. בנוסף, במידה ובעתיד ייקבעו בארה"ב הבהרות ו/או תקני ביקורת נוספים בהתייחס לאופן יישום דרישות סעיף 404, רואי החשבון המבקרים של תאגידים בנקאיים בישראל יפעלו גם על פי הבהרות ו/או תקנים אלה.

http://www.pcaob.org/Rules/Rules_of_the_Board/Auditing_Standard_2.pdf²

תחילה

12. כאמור, דרישות סעיף 404 יחולו החל מהדוחות הכספיים השנתיים של תאגידי בנקאיים ליום 31.12.08.
13. יישום מוקדם של דרישות סעיף 404 ל-SOX Act על ידי הנהלות התאגידי הבנקאיים ורואי החשבון המבקרים, לפני תאריך היעד, ראוי ומומלץ. קביעת תאריך יעד אינה מונעת מהתאגידי הבנקאיים ורואי החשבון המבקרים להתחיל ביישום דרישות הסעיף, או חלקן, בטרם הושלמו כל ההליכים.
14. תאגיד בנקאי שיתקשה ביישום האמור לעיל יפנה אל מר מ. שפיגל, סגן המפקח על הבנקים.

בכבוד רב,

יואב להמן

המפקח על הבנקים